

RĪGĀ

2021. gada 14. aprīlī
Nr. 1-23/051_e

Patērētāju tiesību aizsardzības centram
Paziņošanai e-adresē

Par Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumu lietā Nr.SKA-68/2021 ietekmi uz normatīvo aktu interpretāciju

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) pārstāv virkni finanšu iestāžu, tostarp kredītiestādes, kuras komercdarbības ietvaros sniedz kredītēšanas pakalpojumus patērētājiem, kā arī komersantus, kuri nodrošina ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojumu sniegšanu.

Asociācija, iepazīstoties ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumu lietā Nr.SKA-68/2021 (turpmāk – Spriedums), ir rīkojusi diskusiju biedru starpā par attiecīgā Sprieduma ietekmi uz šī brīža praksi saistību cedēšanā **parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem**. Lai arī šis Spriedums tiešā veidā attiecas uz kolektīvās finansēšanas platformām, piedāvājot ieguldītājiem veikt ieguldījumus patērētājiem jau izsniegtajos aizdevumos (cedējot ieguldītājiem prasījumus pret patērētājiem), diskusiju ietvaros netika izslēgta iespēja, ka tā ietekme var būt daudz plašāka, ņemot vērā spriedumā lietotos formulējumus.

Cesijas ietvaros kredītiestādes nodod savas prasījuma tiesības, kuras izriet vai izrietēja no patērētāju kredītēšanas līgumiem. Tirgus prakse liecina, ka vairums gadījumos šādi patērētāju kredītēšanas līgumi cesijas brīdī jau ir izbeigti iestājoties to termiņam vai tie ir izbeigti vienpusējā kārtā saistībā ar parādnieka maksājumu kavējumu. Atsevišķos gadījumos cedētas tiek arī saistības, kuras izriet no spēkā esošiem patērētāju kredītēšanas līgumiem, piemēram, gadījumos, kad tiek cedēti kredītportfeļi, kuru sastāvā ietilpst gan kavēti, gan nekavēti kredīti. Šāda kredītiestāžu rīcība citastarp izriet arī no kredītiestāžu finanšu portfeļa pārskatīšanas attiecībā uz pirmā līmeņa pašu kapitāla posteņiem, izslēdzot no tā riska darījumus – ienākumus nenesošus aktīvus (*non-performing loans*). Lieli ienākumu nenesošu aktīvu apjomi var apgrūtināt kredītiestāžu darbību. Pirmkārt, šādi aktīvi rada mazāk ienākumu nekā ienākumus nesošie aizdevumi un tādējādi samazina kredītiestādes ienesīgumu, un var arī radīt zaudējumus, kas samazina tās kapitālu. Rezultātā vissmagākajos gadījumos var tikt apšaubīta kredītiestādes dzīvotspēja, kas potenciāli var apdraudēt gan atsevišķas kredītiestādes, gan pat visa finanšu sektora stabilitāti. Otrkārt, ienākumus nenesošu aktīvu vajadzībām tiek nodarbināti ievērojami kredītiestādes resursi – gan cilvēkresursi, gan finansiālie līdzekļi. Tas negatīvi ietekmē kredītiestādes spēju aizdot, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem. Šo apstākļu ietvaros

Eiropas Komisijas līmenī tiek strādāts pie regulējuma attiecībā uz kredītu apkalpotājiem, kredītu pircējiem un nodrošinājuma atgūšanu.¹

Asociācija ir novērojusi, ka atsevišķos gadījumos prasījumi tiek cedēti grupas uzņēmumam, kurā ietilpst arī licencēts parāda atgūvējs, bet cesija formāli var notikt arī grupas uzņēmumam, kas pats nav licencēts. Šādos gadījumos, lai arī viena no cesijā iesaistītajām pusēm nav licencēts tirgus dalībnieks, faktisko ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojumu sniegšanu nodrošina licencēts grupas ietvaros esošs uzņēmums.

No Sprieduma atziņas *“Patēriņa kredīta devēju tiesību cedēšana pieļaujama tikai licencētām kapitālsabiedrībām, jo prasījuma tiesību nodošana var ietekmēt patērētāja tiesības un nostādīt patērētāju neizdevīgākā stāvoklī, ja prasījumus iegūst personas, kuras neatbilst normatīvo aktu prasībām, tostarp Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.panta 1.¹daļai”* var secināt, ka patēriņa kredīta devējs drīkst cedēt prasījuma tiesības tikai licencētam kredīta devējam. Asociācija pieņem, ka nebūtu pareizi secināt, ka normatīvie akti tagad būtu jāinterpretē tādējādi, ka cesijai vairs nav pietiekami, ka cesija notiek licencētam parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma izpratnē. Jāņem vērā, ka šī brīža tiesiskais regulējums, kā to līdz šim esam izpratuši, neprasta ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem saņemt patērētāju kreditēšanas pakalpojumu licenci atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.panta 1.¹ daļas noteikumiem.

Nemot vērā minēto, Asociācija lūdz Patērētāju tiesību aizsardzības centram sniegt viedokli par Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumu lietā Nr.SKA-68/2021 atziņu iespējamo ietekmi uz kredītiestāžu noslēgto patērētāju kreditēšanas līgumu saistību cedēšanu tādām komersantam, kuram nav izsniegta patērētāju kreditēšanas licence Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8.panta 1.¹ daļas izpratnē, taču attiecīgais komersants ir licencēts darboties ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojumu nozarē, tostarp tāds, kura uzraudzību veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs. Papildus tam lūdzam sniegt informāciju par to, kāda šobrīd ir Patērētāju tiesību aizsardzības centra nostāja par licencēta parādu atgūvēja, kam cedēts aktīvs kredīts, tiesībām veikt izmaiņas līgumā, tostarp tādas, kas ir patērētājam labvēlīgas.

Asociācija pateicas Patērētāju tiesību aizsardzības centram par līdzšinējo sadarbību un Asociācijas viedokļa uzklauššanu.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Armands Onzuls, armands.onzuls@financelatvia.eu

¹ Sk. Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par kredītu apkalpotājiem, kredītu pircējiem un nodrošinājuma atgūšanu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0135&from=en>, bet aktuālā redakcija pieejam šeit: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0003_EN.html